

DECISIONES SEV DIFFINITIONES

CAUSARVM PERVSINARVM
ET PROVINCIÆ VMBRIÆ,

Perusia & Provincia Umbria Auditore generali, Auctore.

*Opus hoc quidem in foro versantibus valde utile & fructuosum, in quo ut de iuris omnium
reperiuntur tradita, que ad praxim necessaria sunt.*

del Colucci
& la Milla
PARS PRIMA ET SECVNDA.

LEGDVNI
EXPENSIS PETRI LANDRY.

MDCVIII

IOSEPHVS LVDOVICVS

I. V. D. PERVSIAE ET VMBRIÆ

AUDITOR.

BENEVOLO LECTORI S.

NVNQVAM sanè fuit consilium meum, candide Lector, quicquam in lucem emittendi, nec enim tantum mihi tribuo, tantumque eruditionis ar- rogo, vt alios docere me posse profitear, atque immensam in iure nostro Commentariorum copiam adeò excreuisse videbam, vt non paucaè opi- niones, quæ superioribus sæculis habitæ fuerint communes, nostris temporibus improbentur, atque Iurisperiti, in diuersas ac sæpe contrarias partes disputant, sibi que inuicem aduersantur, vt verum à falso, iustum ab iniusto discerni vix possit, ea præterea est nostrorum temporum iniquitas, atque improbitas, vt pro summo labore summisque vigiliis summa sæpe inuidia, summum etiam nonnunquam incom- modum consequatur, quod maximè Pindarus conqueritur. abhorrebam quoque ab edendo, quod sciebam minimè defuturos maleuolos obtrectatores, qui qui- dem obiciant ex alienis laboribus magna ex parte hæc Decisiones compilatas esse, verum quanquam hæc aliasque me ab editione dehortabantur, pluris tamen apud me fuerunt quorundam rogationes, vel iussa potius, quorum authoritati plurimum mihi tribuendum est, qua cuius enim illud afferrem, quod sanè verissi- mum erat, eo me consilio hæc lucubrationes confecisse, vt futuros labores subleua- rent, non vt vnquam ederentur, nihil tamen apud eos profeci. Itaque coactus, ne viderer grauisimum ipsorum iudicium, summamque beneuolentiam paruifacere, pollicitus sum aliquot me Perusinas Decisiones emissurum: vt si iuris studiosis pe- ritisque viris non improbari eas perspexero, alteram deinde partem ipsarum auda- cius possim emittere, qui enim verecundiæ fines semel transierit, oportet cum be- ne, & nauiter esse impudentem, vt ait M. Tullius, neque verò qui existiment alie- nas me allegationes subtraxisse, ipsi enim excellentissimi Iurisperiti optimi tes- tes erunt, nam & in paucis ex istis causis fuit per eos allegatum, & in quibus fuit, vt obiectionibus responderem, semper præstantissimorum Doctorum nomina posui. Vale. Perusie, pridie Idus Iunii, 1572.

GREGORIO XIII.
PONT. OPT. MAX.

IOSEPHVS LVDOVICVS ASI-
SIAS, PERVSIAE, ET VMBRIÆ AVDI-
TOR, FELICITATEM

IN MAXIMA atque communi totius Christiana Reip. leticia & gratulatione dabo mihi quoque hanc veniam, Beatiss. Pater. si & ego, quamquam ita a te rebus omnibus disto, ut vix aspirare ad te liceat: adiero, sanctissimos pedes tuos osculaturus: ac de celsissimo, celesti dignitatu gradu, in quo nunc es collocatus, quo quidem secundum Deum nullus est maior: Vere atq; ex animo gratulaturus, video nanque, mecumque magna quadam cum admiratione cogito, quantum sis bonum consecutus: quo & ceteris mortalibus prestat omnibus,

& proximè ad Deum accedis, neque verò tantum gratulor, quòd Pont. Maximus factus sis: quod alii multis contigit: quantum, quòd ita factus, ut nesciam, an ulli unquam alij contigerit. quando enim alias auditum est, Amplissimos Ecclesie Antistites altero die simul ad creandum summum Pontificem coactos esse, altero vero creasse: quod quidem perspicuum fuit diuinae voluntatis argumentum. cum enim optimus & clementissimus Deus sua semper Ecclesie consuluerit: tum verò his turbulentissimis, ac periculosissimis temporibus clementie, providentiæq; iudicium dedit, cum immanissimus Turca perpetuus Christiani nominis hostis, victoria elatus, insolenter ingenti classe mari vagaretur, ditioneque Christiana minitaretur, eam nanque Christianis Principibus immisit mentem, opera presertim, & consilio P. II. V. Sanctiss. Pontif. in cuius tu locum felicissimis auspiciis suffectus es, ut, initio una sedere, & maxima comparata classe hostem sine concordissimè aggressi: eamque de eo reportauerunt victoriam, qua nulla maior post hominum memoriam memoratur. cuius Pontificis vestigia te imitaturum, longè que maiora effecturum, boni omnes, totusque sperat Christianus orbis. in quo etiam Lucium II. Pont. Max. conuicium tuum imitaberis. cuius conatus omnes ad propellendos, ac profligandos Christianorum hostes speclarunt, ac re vera nunc est reuiviscens, atque occasio, ut nihil aliud curandum sit, quàm ut hostis iste scuisimus, qui illud unum dies, ac noctes cogitat, illud unum studet, ut omnia in ditionem suam redigat, pellatur. ita ut nostris temporibus toque Pontifice, Evangelicum illud de uno Pastore, de quo uno ouili verum appareat, atque te quidem talem anteacta vitatua magnis in rebus cum aliis in locis, tum verò Roma, quod est celeberrimum

DECISIONVM CLARRISS. DOCTISSIMIQUE IVR. VTRIVSQUE DOCTORIS.

DOMINI IOSEPHI LVDOVICI AB ASISIO, Perusii, & Vmbriæ Auditoris generalis.

PARS PRIMA.

CONTINENS SEXAGINTA PRACTICABILES CONTROUERSIAS, seu quæstiones iudiciales ab ipso decisas, in frequentioribus materiis, quæ in præxi controuerti solent.

DECISIO PRIMA.

SVMMARIVM

- 1 **F**URIOSVS non habens dilucida intervalla, etiam quod ritè testatus fuerit, nisi probetur, quod tempore actus gesti erat sano mentis, eius testamentum non valet, sed contra, infra, nu. 13.
- 2 Furiosus quicquid agit ignorat.
- 3 Ampliatur hoc procedere, licet furiosus disponat ad pietatis causas.
- 4 Index debet sequi voluntatem patris.
- 5 Furiosi contractus non valet, sicut nec testamentum.
- 6 In intellectu abest, ubi furor adest.
- 7 Testamentum vel alienatio furiosi non tenet, licet contrahens eum putet sanam mentem.
- 8 Fatuus presumitur ex donatione, declaratur ut infra, nu. 15.
- 9 Actus quod valeat in dubio debet interpretari.
- 10 Sana mentis quis in dubio presumitur.
- 11 Actus factus quando tenentur homini sana mentis, quos debet presumi sana mentis.
- 12 V. alery Adavianus locus reconferatur dicentis, Roma fuisse in senatu approbatum testamentum dementis, si non fuisset ritè conditum.
- 13 Actus gestus à dementia si conveniat homini sana mentis, licet non probetur tempore celebrari actus fuisse sana mentis, actus valet, et est verus & magis communis opinio.
- 14 Sana mens omnino iure queritur in homine disponente de rebus suis.
- 15 Ex donatione quando presumatur fatuitas hic expressè explicatur.
- 16 L. si furioso, ff. de curat. furios. quomodo procedat, narratur.
- 17 Dementis quis non presumitur ex denominatione facta à patre in testamento, etiam dato curatore, nisi post mortem testatoris dictus curator confirmetur.
- 18 Pro decreto semper presumitur.

Argumentum.

ACTVS gestus à furioso (si conveniat homini sanæ mentis) subsistit ex ve-

riori & cõmuniori opinione doctorum. Et denominatio facta à testatore in testamento, quod quid sit factus cum datione curatoris, nihil operatur, nisi post mortem testatoris dictus curator confirmetur.

PERSANTES de castro Gualdi Cantanorum Spoletanæ diocesis condidit testamentum, in quo heredem universitalem instituit Franciscum eius filium, & casu, quo dictus Franciscus decederet sine filiis legiti-

mis, & naturalibus substituit ei dominam Ducezam, Clarescellam, & Theodoram, adiciens insuper in dicto testamento, quod dictus Franciscus nõ possit disponere de dictis bonis sine curatore, cum non sit sanæ mentis, moritur dictus Persantes, remanente dicto Francisco, qui donavit medietatem dictorum bonorum dictæ Theodora eius sorori, non oblitte dicto fideicommitto, quo dicebat nõ potuisse gravari, quin saltem de legitima, & Trebellianica disponere possit, reservavit tamè sibi quedam bona causa testandi, & ususfructu.

Moritur dictus Franciscus sine filiis, & unaquæq; ex ipsis mulieribus, & sororibus dicti Francis, petebat se immitti in possessionem pro tertia parte dictorum bonorum, cum esset purificatum fideicommissum, dicta autem domina Theodora volebat precipuam medietatem dictorum bonorum causâ dictæ donationis, cui tamen donationi videbatur resistere testamentum dicti Persantis, in quo dedit ei curatorem, tanquam non sanæ mentis, fuit dubitatum quid iuris.

Pro dictis mulieribus contra dominam Theodoram primò faciebant, quæ scribit Bald. in §. item furios. instit. quib. non est permitt. facer. testamen. quem sequitur Ias. in §. furiosum. in 3. lim. C. qui testamen. fac. poss. ubi dicunt, quod furiosus non habens dilucida intervalla, etiam quod ritè testatus fuerit, eius testamentum non valet, immo etiam quod habeat dilucida inter-